

Skovhistorisk Selskab
Folehavevej 21,
2970 Hørsholm.

Notater til ekskursionen i Hareskoven og Store Dyrehave
13. juni 1971.

Hovedformål: Parforcejagts stjernevejssystemer.

Kl. 10 mødtes ca. 60 deltagere ved Syvstjernen ved Hareskovby-Værløsevejen.

1. Syvstjernen

Formanden takkede skovrider E. Laumann Jørgensen, fordi han ville modtage selskabet på distriktet og bød velkommen, specielt til professor dr. phil. Vald. Mikkelsen og direktør Ebbesen, der begge repræsenterede Danmarks Naturfond, og til musikpædagog Edwin Kammerer, der havde lovet at blæse nogle af de gamle parforcejagtmelodier på et originalt, fransk pikørhorn.

Professor Mikkelsen omtalte Danmarks Naturfonds virksomhed. Formålet med fonden, der er stiftet i 1967, er at sikre naturfredningsværdige områder ved køb. Den første erhvervelse havde været et skovområde i Dynddalen på Bornholm. Det lille område ved Syvstjernen - hvor selskabet nu var samlet - var købt på foranledning af statsskovrider E. Laumann Jørgensen. Naturfonden har desværre ikke tilstrækkelige midler og modtager gerne donationer, der kan bruges til sikring af naturområder.

På Naturfondens vegne overdrog professor Mikkelsen Syvstjerneområdet til Københavns Skovdistrikt.

Skovrider Laumann Jørgensen bød velkommen til Københavns skovdistrikt og rettede en tak til Naturfonden, hvis bestyrelse ved en overordentlig hurtig beslutning havde købt den trekant, hvor Syvstjernens midtpunkt ligger. Muligheden for at sikre dette område for offentligheden var opstået, da den store villahave, hvor stedet ligger, skulle udstykkes for et års tid siden. Havde Naturfonden ikke købt arealet, var den ny villa, der netop var ved at være færdig til indflytning, kommet til at ligge omtrent, hvor stjernevejene mødes. Det var usikkert, om statsskovvæsenet kunne have købt arealet, og i alle tilfælde ville proceduren ved et sådant statskøb have været overordentlig langvarig, og sælgeren var ikke til sinds at vente med udstykningen.

Det af Naturfonden erhvervede areal er en trekant på ca. 450 m², der ligger overfor skovløberstedet "Syvstjernen" ved vejen fra Hareskovby til Lille Værløse. Ind mod den nyopførte villa er der rejst et kraftigt stengærde og på det sted, hvor jagtvejene oprindeligt mødtes, en lille høj, belagt med ærtesten. Det er planen at opstille borde og bænke samt oversigtskort og en kort beretning om parforcejagten og dens vejssystemer til vejledning for publikum.

Af de gamle parforcejagtveje eksisterer endnu:

- 1) mod nordøst - den blinde villavej, Grankrogen, der løber langs skovbrynet.
- 2) mod øst - Syvstjernevej, der i nærheden af stjernen har fået en bugt mod syd, så den går uden om skovløberstedet, der er opført, efter at parforcejagten var opgivet.

- 3) mod sydøst - Fægyden, offentlig vej mod Hareskovby.
  - 4) mod sydsydvest - Skovlystvej, offentlig vej mod Ballerup. Vejen har nu en bugt og løber ud i Fægyden syd for skovløberstedet. Langs den gamle parforcejagtlinie er træerne nu hugget bort på et bælte.
  - 5) mod sydvest - skovvejen, Måløvvej.
På gamle kort ses desuden:
  - 6) mod vest - vejen over Sorte Hul til Søndersø. Nærmest stjernen er der nu udhugget et bælte gennem bevoksningen, visende den gamle parforcejagtlinie.
  - 7) mod nordvest - jagtvejen løb langs det nuværende skovbryn.
  - 8) mod nord - jagtvejen løb gennem den nuværende villaby. I den sydlige del af Nørreskoven genfindes en stump af denne vej.
- Vejenes forløb blev demonstreret ved hjælp af et stort kort.

P. Chr. Nielsen fremhævede det initiativ, Laumann Jørgensen havde vist i forbindelse med erhvervelsen af Syvstjernen og Naturfondens forståelse af stedets kulturhistoriske, jagt- og skovhistoriske betydning.

Et indtryk af parforcejagtliniernes oprindelige bredde får man formentlig, når man ser ud ad Fægyden fra stjernen. På begge sider af Fægyden findes stengårder, der er opført i 1780'erne efter skovudskiftningen og parforcejagts nedlæggelse i 1777. Man har sandsynligvis opført gårderne langs de bestående skovgrænser.

Edwin Kammerer fortalte om parforcejagts hornsignaler, hvoraf der i det franske repertoire findes ca. 250. Op gennem tiden er der komponeret ny signaler, f.eks. findes der et, der fortæller, at hjorten passerer en jernbanelinie.

Hr. Kammerer blæste derpå signalet: "Jagt begyndt", (og glædede iøvrigt hele dagen selskabet med forskellige parforcejagtmelodier).

H.C. Jarløy oplyste, at parforcejagtmelodierne er indspillet på gramfonplade.

2. Den fredede lindebevoksning i Jonstrup Vang, afd. 84.

Ad Skovlystvej kørtes til lindebevoksningen, der består af lind, eg og bøg, med et betydeligt antal store linde. Bevoksningen var oprindeligt sat til foryngelse i perioden 1970-80, men den er nu fredet ud fra botaniske og æstetiske synspunkter. Landbohøjskolens botaniske institut følger bevoksningens særlig opvækstens udvikling, og bevoksningen er derfor indhegnet.

For et par år siden blev der givet tilladelse til fældning af tre store linde (højder m: 32,4 - 31,4 - 29,5, diametre 1,3m o. j. cm: 98 x 75 - 80 x 79 - 71 x 63), der skulle bruges til at bygge en rekonstruktion af den ca. 2.000 årige Hjortespringsbåd fra Als. Rekonstruktionen udføres af "skovmændene" (16 - 18 år) Det danske Spejderkorps Heimdal Division, København, under vejledning af Skibsteknisk Institut (Crumlin-Petersen, Vikingemuseet).

Skovrideren havde ikke haft væsentlige betænkligheder ved at anbefale, at fredningen blev ophævet for disse tre træer i be-

tragtning af den kulturhistoriske værdi, som rekonstruktionen ville have. (Om Hjortespringsbåden, se "Notater til ekskursion til Nørræskoven, Sønderborg Skovdistrikt, 7. juni 1970").

Hareskoven og navnlig Jonstrup Vang har tidligere været rig på linde, og endnu forekommer mange såvel ældre som yngre linde spredt i skovene.

Dr. Syrach-Larsen oplyste, at den lindeart, der forekommer her, er den vildtvoksende skovlind = småbladet lind, *Tilia cordata*.

P. Chr. Nielsen gav en kort oversigt over lindens udbredelse i fortidens skove. Pollenanalytikerne havde tidligere undervurderet lindens udbredelse, fordi linden er insektbestøver, og kun producerer små pollenmængder sammenlignet med de vindbestøvede træarter. Særligt dr. Johs. Iversens undersøgelser i Draved Skov havde ændret opfattelsen af lindens tidligere udbredelse, og det i den grad, at dr. Iversen nu benytter betegnelserne ældre lindetid og yngre lindetid, for de skovperioder, som Knud Jessen har kaldt: egeblandingsskovenes tid og egetid (Danmarks Natur, bd. 1 s.392-431).

En væsentlig årsag til lindens tilbagegang var udnyttelsen af lindebarken til bast, der benyttedes til tovværk. Man havde skrælet barken af træerne, og dette kunne lindene ikke tåle i det lange løb.

Dr. Syrach-Larsen fremhævede lindens store evne til at forynge sig ved røds kud og støds kud og påpegede bøgens betydning for lindens tilbagegang. Bøgen begyndte at brede sig i skovene for et par tusind år siden, og på den bedre bund kan linden ikke klare sig i konkurrence med bøgen.

(En kort beskrivelse af "Lindene i Jonstrupvang" er givet af Jens Østergaard i Dansk Skovforenings Tidsskrift, 1957, s. 281-285).

3. Orientalisk bøg, Jonstrup Vang, afd. 9o.

I en større bøgebevoksning vest for Gisselfeld Mose, syd for parkeringspladsen, findes en parcel af orientalsk bøg på godt 40 år. Orientalisk bøg, *Fagus orientalis*, stammer fra Lilleasien og Kaukasus. Den adskiller sig fra europæisk bøg ved større blade, flere sidenerver i bladene og længere stilk på oldenskaalen. Ungdomsvæksten er noget hurtigere end alm. bøg. Skovrider Buchwald, der bestyrede Københavns Skovdistrikt til 1962, har fulgt denne bevoksning med hyppige træmålinger.

Prøvefladen på 0,1 ha.	højde, m		diam. ved 1,3 m, cm	
	orient.	alm. bøg	orient.	alm. bøg
20 år	8,1	ca.7,5	5,0	ca. 5,0
25 "	10,8		8,9	
30 "	12,8		13,7	
35	15,8	14,2	17,9	14,6

(Om orientalsk bøg - se Jens Østergaard i D.S.T. 1953, s. 605-613 og tilføjelse af M. Schaffalitzky de Muckadell og H.A.Henriksen, s. st. 1954, s. 61-62)

4. Frokost på restaurant Skovlyst, kl. 11.30.

Formanden takkede skovrider Laumann Jørgensen for den vel tilrettelagte tur og overrakte Holger Munks bog om "Hassel-skoven". (Ved afslutning af turen i Store Dyrehave fik skovrider T. Tonboe også et eksemplar af bogen).

Efter frokosten generalforsamling.

5. Kørsel til parkeringspladsen ved Boltehus i østsiden af Store Dyrehave, hvor skovrider Tage Tonboe mødte selskabet.

16. juni 1971

P. Chr. Nielsen